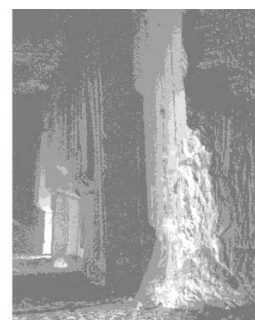

april
2004

Inhoud: In memoriam Ad Lagas, Wat is er het afgelopen half jaar allemaal gebeurd?, Nieuws van het bestuur, De Technische Commissie.

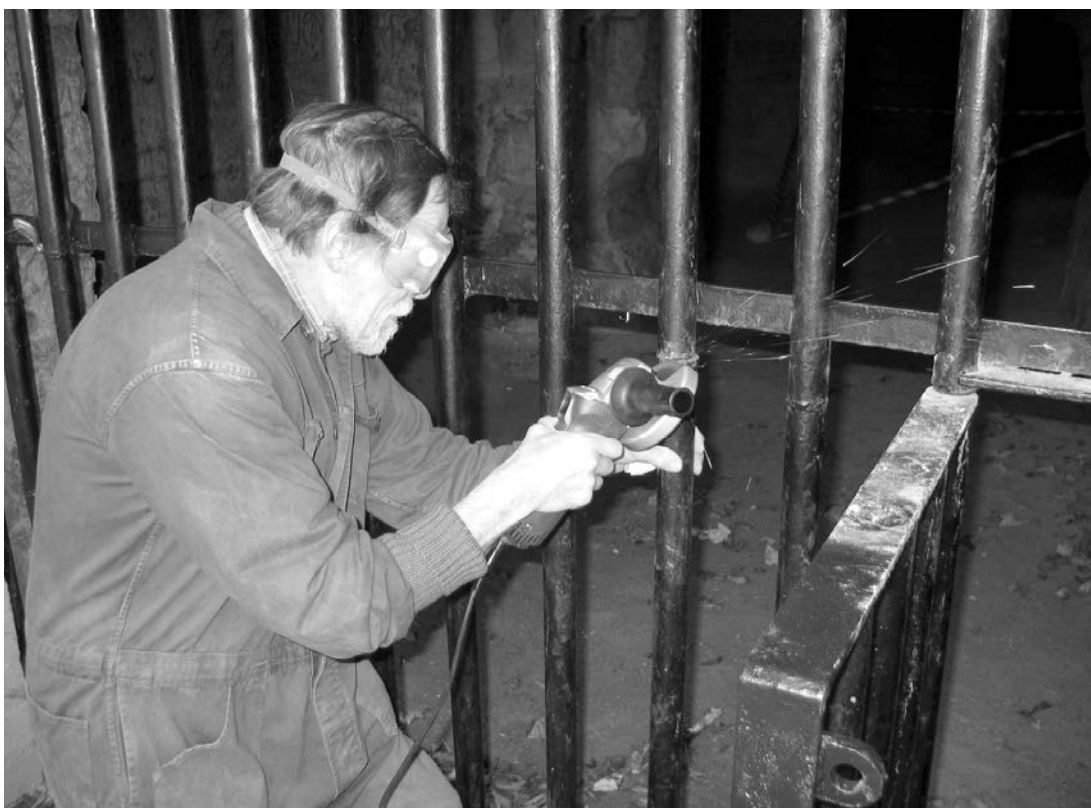

STICHTING **ir. D.C. van Schaik**
BEHEER ONDERAARDSE KALKSTEENGROEVEN

Bij dit nummer

Stichting ir. D.C. van Schaik heeft uiteraard weer hard gewerkt sinds het verschijnen van Steunpilaar nummer 7. U treft in deze editie dan ook een overzicht aan van alle activiteiten die we in het afgelopen najaar en in de winter ondernamen. Daarnaast bevat deze Steunpilaar een overzicht van de nieuwste plannen van het bestuur en een uittreksel van het jaarverslag over 2003 met daarbij een verkorte exploitatierekening. Tot slot vindt u in dit nummer een uitgebreid artikel over een van de belangrijkste pijlers van ons groevebeheer: de Technische Commissie. Wij hopen u op deze wijze een goed inzicht te geven in de werkzaamheden van onze stichting en van wat er achter de schermen gebeurt. Het was daarbij onvermijdelijk, dat er hier en daar overlappingsen ontstonden tussen de drie delen van dit voorjaarsnummer en sommige feiten zullen dus meerdere malen aan bod komen, maar dan wel steeds vanuit een ander perspectief.

De redactie

Han Bochman hanteert op vakkundige wijze de slijpmachine bij het hek van de Koeleboschgroeve. (Zie het artikel over de Technische Commissie.)

In memoriam Ad Lagas

Op 10 april jl. overleed Ad Lagas

Ad zat in het Comité van Aanbeveling van de Stichting ir. D.C. van Schaïk en was een prominent SOK-lid. Hij was 59 jaar.

Zoals bij zeer veel jongens van Sint Pieter, had de berg al vroeg een sterke aantrekkingskracht op Ad. Reeds begin jaren zestig, toen hij zo'n jaar of vijftien was, begon hij zijn verkenningen van de Sint Pietersberg. Eerst het Noordelijk stelsel, dan de Zonneberg en zo steeds verder afzakend naar het zuiden, tot aan Ternaaien-Beneden. Het bleef echter niet bij zomaar wat kwajongensachtig rondslechteren, want Ad's intelligentie, sportiviteit en onderzoeksdrang zetten hem al gauw aan tot een jaren durend karwei om de kaarten van D.C. van Schaïk samen met zijn vriend Gert Beijer nauwkeurig bij te werken. Dit resulteerde o.a. in een nu nog veel gebruikte kaart, waarop de hoofdgangen met een dikkere lijn zijn aangegeven. Uit Ad's pionierstijd stamt ook de wedstrijd wie er in gangenstelsel Noord van de Koepel naar de uitgang aan de Ganzendries kon lopen, met alleen maar lucifers als verlichting. De winnaar was diegene, die de minste lucifers nodig had gehad. Het is ons niet bekend, wie toen de winnaar was, maar het record staat nog altijd op drie lucifers!

Na de middelbare school ging Ad economie studeren in Tilburg. Daarna was hij onder andere lid van de Raad van Bestuur van de Universiteit van Maastricht en directeur van het Brunssumse Ziekenhuis. Hij nam echter al vroeg afscheid van zijn professie en zette zich vanaf toen met hart en ziel in voor "zijn bèrreg". Hij werd VVV-gids en boeide zo steeds weer de toeristen met zijn enorme kennis over de gangenstelsels van de Sint Pietersberg. Verder heeft Ad toen een opleiding voor de nieuwe VVV-gidsen opgezet, iets waar zowel de huidige gidsen, de VVV en de werkelijk geïnteresseerde toeristen nog altijd van profiteren.

Buiten de rondleidingen in de berg was Ad ook erg actief in allerlei andere groevezaken. Een complete opsomming geven van zijn werk is ondoenlijk, maar een paar hoogtepunten mogen zeker niet onvermeld blijven. Zo was hij een fervent verzamelaar van „groevelampen”. Hij had werkelijk de meest bijzondere modellen in zijn bezit: of ze nu brandden op olie, carbid of vet, het maakte hem niet uit! Ad had zijn verzameling overigens niet alleen om ze in een vitrine te showen, maar vooral ook als voorraad studie-objecten om interessante en leuke experimenten mee uit te voeren. Veel SOK-leden zullen zijn memorabele en spectaculaire presentatie tijdens een SOK-ledenavond van vorig jaar niet gauw vergeten. Hij kreeg toen zowaar een antiek olielampje en een zeer bejaard vetlampje aan het branden. De hele verdere avond draaide toen dus om oude lampen, soorten brandstof en brandstofverbruikscijfers. En dat bij het sfeervolle en geheimzinnige schijnsel van die twee kleine sputterende lichtjes! De lampenliefde bracht Ad ook jaarlijks, tezamen met een groep andere SOK-leden, naar de groevelampenbeurs in Duitsland.

Ook bij de diverse groeve-activiteiten was Ad zeer vaak van de partij: Moest er geschept worden, dan werkte Ad zich in het zweet om al die kubieke meters grond, mergelpuin en afval verplaatst te krijgen. Moesten er opschriften geïnventariseerd worden, dan zorgde Ad dat alles perfect op kaart kwam te staan. Vond hij een intrigerend opschrift, dan zocht hij net zo lang -desnoods jaren - totdat hij gevonden had waar het op sloeg. Zijn speurtocht naar het raadsel in de kapel van de Zonneberg is daar een prachtig voorbeeld van. Het antwoord op dit mysterie is te lezen in zijn publicatie in SOK-Mededelingen nummer 34.

Ad's werk voor de Stichting ir. D.C. van Schaïk is van onschatbare waarde geweest. Enkele enthousiaste SOK-leden met veel groevекennis namen het initiatief tot de oprichting van de stichting en van begin af aan konden ze rekenen op Ad zijn expertise. Hij zorgde bijvoorbeeld voor het financiële fundament onder de stichting, middels de door hem opgerichte „Vrienden van de Van Schaïkstichting”. Een vraag om advies, werd door Ad altijd nuchter en zakelijk beantwoord, gefundeerd op veel kennis van de groevematerie en van financiën. Ook zijn kritische kanttekeningen bij de ideeën van het stichtingsbestuur en zijn vele doordachte suggesties werden zeer gewaardeerd. Ad heeft op die manier in heel wat belangrijke bestuurszaken een handje bijgestuurd. Verder was Ad beheerder van de Keldertjes van Slavante voor de Van Schaïkstichting. Hoewel dit maar kleine groeветjes zijn, was Ad zich zeer bewust van hun unieke waarde. Hij was vol plannen voor deze keldertjes, maar zal die nu helaas niet zelf meer kunnen uitvoeren. De stichting zal echter voortbouwen op zijn plannen en met een nieuwe beheerder de door Ad aangegeven lijn voortzetten.

Ad was naast al dat „groeve-werk” vooral een bergloper in hart en nieren. Hij liep vaak urenlang door de Sint Pietersberg met Gert Beijer, zijn berglopersvriend van uit de beginjaren. Ad bezocht natuurlijk ook de andere groeven van ons Mergelland, maar de gangenstelsels van de Sint Pietersberg bleven altijd zijn onomstotelijke favorieten. Zijn groeветochten bestonden uit een combinatie van genieten van het ondergrondse landschap, het nieuwsgierig kijken naar alles om hem heen en het met medeberglopers keuvelen over verleden, heden en toekomst. Kortom: alles wat een echte bergloper zoal in een berg doet. De wandelingen brachten Ad soms ook in gebieden, waar men eigenlijk niet mag komen. Een tocht in april 1992 voerde bijvoorbeeld door de instortingsgebieden van Noord, met het daarbij behorende kruipwerk door de „bouwvallen”. Een half uur nadat hij en zijn vriend uit de berg waren gekomen, kwam een grote aardbeving over de berg rollen. Ze waren natuurlijk opgelucht, dat zij niet op dat moment aan het rondkruipen waren in de instortingen, maar voelden ook enige spijt, omdat ze dat spannende moment niet hadden meegemaakt op die bijzondere onderaardse locatie. Hoe dan ook, het was in elk geval een mooi verhaal voor tijdens de volgende bergtochten...

Het laatste groevebezoek van Ad was op 15 december 2003. Hij heeft daar toen in alle rust met zijn kompaan Gert Beijer gepraat en veel dierbare herinneringen opgehaald. Ad genoot met volle teugen; hij wist dat dit zijn laatste bergwandeling zou zijn...

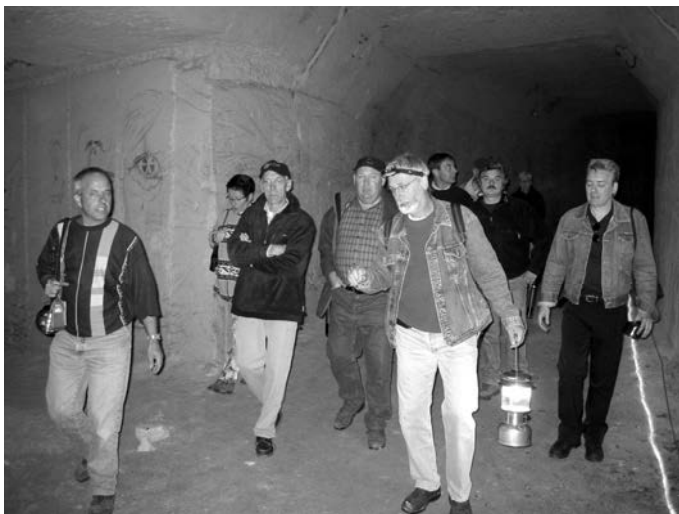
Ad was een echte bergloper: Vanaf zijn eerste groevebezoekjes bleef hij steeds gevoelig voor de romantische jongensdroom van geheimzinnige oorden, die zijn geliefde berg hem schonk. Hij was gefascineerd door de rustgevende en tijdloze sfeer van de ondergrondse wereld, nieuwsgierig naar alles wat er te zien was, had een zeer goed oog voor de cultuurhistorische waarden van de onderaardse kalksteengroeven en had bovenal een speciaal soort liefde en achting voor de berg, iets dat alleen maar andere berglopers echt zullen kunnen begrijpen. Wij zullen ons Ad Lagas met veel genoegen herinneren en respecteren hem daarbij enorm wegens de wijsheid en innerlijke kracht, waarmee hij die zo moeilijke laatste maanden heeft doorstaan. Wij zullen hem werkelijk zeer missen en wensen zijn kinderen en Stance veel sterkte.

“Ad, tot in de Bèrreg!”

Wat is er het afgelopen halve jaar allemaal gebeurd?

Groevedag 2003

De groevedag op 6 september 2003 was, net zoals de vorige jaren, een mooie dag. Buiten scheen het zonnetje en binnen in de Roothergroeve zorgden koffie en Limburgse vlaai voor een aangename sfeer. De Vrienden van de Van Schaikstichting waren vertegenwoordigd door ongeveer vijftien personen en daarnaast gaven ongeveer twintig van onze vrijwilligers een acte de presence. Voor die laatste is dit evenement immers ook een prima gelegenheid om elkaar weer eens te ontmoeten. Verder was Roger Packbier, de zoon van de eigenaar van de groeve aanwezig.

Groevebeheerder John Hageman leidt een groep bezoekers rond.

Een impressie van Groevedag 2003, geschreven door een bezoeker

Voordat we aan de eigenlijke ontvangst en rondleiding begonnen, werden we al buiten bij de ingang verrast met een nieuwe aanwinst van de Technische Commissie: Een met twee aggregaten uitgeruste aanhangwagen om elektrisch te kunnen lassen na een inbraak of andere vandalistische aanslagen op het hek van een groeve. Verder leveren de aggregaten stroom voor de verlichting bij werkzaamheden en eventuele calamiteiten in een groeve. Het was dus een toepasselijke en tevens zeer nuttige demonstratie om de route naar de ondergrondse koffietafel aan te geven met een lichtslang. In geval van nood zouden de bezoekers daardoor immers weer gemakkelijk en snel de weg naar de uitgang kunnen terugvinden.

En om het gezelschap helemaal compleet te maken, was er ook nog een afgezant van de leverancier van veel van ons technisch materiaal. Hij wilde graag eens met eigen ogen aanschouwen, wat die merkwaardige stichting doet met de bij hen aangeschafte spullen!

Het bestuur wil Carla en Wil Ramaekers hierbij nog hartelijk danken voor de voortreffelijke catering. En natuurlijk bedanken wij ook de leden van onze Technische Commissie, die met hun demonstratie bewezen dat hun materiaal ook uitstekend van pas komt bij een dergelijk evenement. Het doet ons verder veel genoegen, dat wij de heer Oostwegel bereid vonden om een impressie te schrijven over onze bijeenkomst.

De volgende Groevedag zal plaatsvinden op 25 september 2004. Wij maken dit al zo vroeg bekend, om u ruimschoots van te voren in de gelegenheid te stellen deze datum te reserveren in uw agenda. Het bestuur en de medewerkers van onze stichting zouden het namelijk héél erg op prijs stellen, als u de komende groevedag bezoekt en dan met ons meegeniet van één van onze unieke onderaardse landschappen. Welke groeve we dit jaar openstellen, is nog niet bekend. Daarover zal in de Steunpilaar van augustus nog uitgebreid informatie worden verschaft.

Ditmaal stond de Roothergroeve op het programma van de jaarlijkse Groevedag en na een typisch Limburgse ontvangst met koffie en heerlijke vlaai, gingen we - na het verstrijken van een traditioneel Limburgs kwartiertje - onder leiding van drie ervaren gidsen "de berg in".

Als leek vielen me toch al allerlei verschillen op tussen de diverse groeven die ik inmiddels bezocht heb. Zeer kenmerkend voor de Roothergroeve vond ik bijvoorbeeld het recht - toe - recht - aan - karakter van het gangenstelsel: gladde, verticale wanden, brede, rechte gangen en strakke, vlakke plafonds. Verder vond ik de in de wand uitgekapte gaten (de bevestigingspunten van de steigers die hier vroeger werden gebruikt door de blokbrekers) nogal opmer-

kelijk. Het blijkt namelijk, dat deze gaten in de winter favoriet zijn bij de vleermuizen. Zij nestelen zich daar graag, in plaats van aan het plafond te gaan hangen (want dat kost meer energie!). Ik leerde tevens, dat er behalve vleermuizen ook diverse dag- en nachtvlinders overwinteren in deze groeve. Dus als een vleermuis even wakker wordt tijdens zijn winterslaap, is er altijd wel een smakelijk hapje binnen handbereik! De slapende vleermuizen blijken echter op hun beurt weer een gemakkelijke prooi te zijn voor enkele steenmarters, die kennelijk ook deze raadselachtige ondergrondse wereld hebben ontdekt. Zo blijkt dus maar weer eens te meer: “de één zijn dood is de ander zijn brood”, zelfs ver onder het aardoppervlak! Het was tot slot ook interessant om te vernemen, dat vleermuizen al lang van tevoren een overwinteringsplekje gaan uitzoeken, dat dan vaak meerdere jaren achtereen favoriet blijft. Tijdens onze excursie kwamen we zelfs een vleermuis tegen op zo’n zoektocht.

Het was leuk om te zien, dat deze groeve nu en dan gebruikt wordt voor studieprojecten van studenten van de Kunstacademie. De door hen vervaardigde kunstwerken hebben in principe een tijdelijk karakter en kunnen dus weer gemakkelijk, zonder de groeve te beschadigen, verwijderd worden. Prachtig vond ik bijvoorbeeld een reeks fluorescerende gebitjes en een mergelstenen, “houten” zuil. En een waslijn met “opwaaiend textiel” in een gebied waar totaal geen wind staat, deed vermoeden dat de kunstenaar hier eens een fris briesje wilde laten waaien...

Het is ieder jaar weer interessant om te ontdekken, dat er in dit gebied van Zuid - Limburg ook een mijnindustrie met zeer zware lichamelijke arbeid heeft bestaan. Weliswaar veel kleinschaliger dan die

De lichtslang in de toegangstunnel tot de Roothergroeve.

Voorzitter Joep Orbons (midden) ontvangt de bezoekers.

van het “Zwarte Goud”, maar daarom niet minder moeilijk. Onze gids (Theo) legde zeer duidelijk uit hoe het blokbreken in zijn werk ging. Hij toonde ons daarbij ook, dat je zelfs kunt onderscheiden of een rechts- of linkshandige blokbreker de zaag heeft gehanteerd. Ook het feit dat de verbindingsgang tussen de Roothergroeve en de Schoorberggroeve vanuit twee richtingen uitgezaagd werd, was duidelijk te zien aan de structuur van de wanden. Na enkele Groevedagen te hebben meegemaakt, zie ik nu overigens - zelfs als leek - al heel goed het verschil tussen een hoofdgang en een zijgang.

Ik ben gewend om meestal aan het eind van een ondergrondse rondleiding op de wand een bordje of opschrift tegen te komen met een tekst zoals: “Gedenk den gids” of: “N’ oubliez pas le guide s.v.p.”. Zo’n tekst ontbrak in de Roothergroeve, dus daarom geef ik niet op de gebruikelijke manier een fooi, maar in de vorm van deze bijdrage aan de Steunpilaar. Mijn blijk van waardering is echter niet alleen bestemd voor onze drie gidsen, maar tevens bedoeld voor alle enthousiaste vrijwilligers van de Stichting Ir. D.C. van Schaik.

Raymond Oostwegel, mede namens zijn introducées Margriet Roerink en Harry Sillen.

Inbraken

In september 2003, net na onze succesvolle Groevedag, werd er voor de tweede maal dat jaar ingebroken in de Roothergroeve. Er was een spijl uit het hek gezaagd en onze Technische Commissie heeft die toen weer gauw netjes teruggezet. Verder werd er in januari 2004 tweemaal ingebroken in de Koeleboschgroeve. De inbrekers hadden de eerste keer de brutaliteit om ons slot er af te zagen en daarvoor in de plaats twee eigen sloten aan het hek te hangen. De Technische Commissie heeft die sloten toen vakkundig verwijderd en weer vervangen door een slot van onze stichting. Een week later was het echter alweer raak! Toen hebben vandalen zelfs een spijl doorgezaagd en opzij gebogen. Ook ditmaal heeft de Technische Commissie de zaak natuurlijk weer vakkundig hersteld. Gelukkig richtten de inbrekers de beide keren geen vernielingen aan in de groeve. De inbraakgolf die vorig jaar begon, blijkt dus helaas nog niet te zijn uitgewoed en daarom blijven we paraat!

Koeleboschgroeve gesloten

Veiligheid staat voorop in onze stichting en de gangstelsels die wij openstellen voor activiteiten, moeten dus beslist goedgekeurd zijn door het Staatstoezicht op de Mijnen. Een aantal van onze groeven werd afgekeurd en is daarom nu gesloten voor bezoek. In de Koeleboschgroeve werd in april 2003 geconstateerd, dat er tijdens de wintersluiting (in verband met de winterslaap van de vleermuizen) een groot blok mergel uit het plafond was gevallen. Het stuk mergel was dermate groot, dat het ernstige letsel of zelfs de dood zou hebben veroorzaakt voor iemand die zich op dat moment op de bewuste plek bevond. Dit teken van instabiliteit werd door ons aangegrepen om een “mergelspecialist” te laten onderzoeken of er nog meer plaatsen zijn, waar mergelblokken uit het plafond zouden kunnen vallen. De conclusie van deze expert was, dat in deze groeve zelfs érg veel losse blokken en platen in het plafond zitten! Er werd ons dus ten zeerste afgeraden om deze berg nog met groepen te bezoeken. Ten eerste voor het directe gevaar van vallende mergel, maar ook wegens de paniek die zou kunnen ontstaan, als er elders in de berg een groot brok mergel neerploft. We hebben daarop met het Staatstoezicht op de Mijnen én met Het Limburgs Landschap (de eigenaar van de groeve) overleg gepleegd en besloten om de groeve voorlopig te sluiten voor groepen.

Het gekraakte slot van de Koeleboschgroeve.

In april 2004, na afloop van het vleermuisseizoen, zal onze mergelspecialist opnieuw de toestand van het plafond nauwkeurig onderzoeken en ditmaal ook aangeven, hoeveel een eventuele stabilisering van de probleemplekken zou gaan kosten. Het bestuur zal dan - uiteraard weer in overleg met Het Limburgs Landschap - aan de hand van die gegevens naar een oplossing gaan zoeken. Wij hopen dat we de Koeleboschgroeve dan weer gauw kunnen openstellen voor groepen, want ze is één van de mooiste juwelen in ons groevebestand.

Vleermuistellingen

Afgelopen winter hebben er weer vleermuizentellingen plaatsgevonden in onze groeven. In verband met de onveilige situatie ter plekke, is er ditmaal helaas geen telling geweest in de Koeleboschgroeve. Hiernaast treft u een overzicht aan van de aantallen en soorten vleermuizen, die afgelopen winter in onze groeven zijn aangetroffen. De wetenschappelijke conclusies over deze getallen en de jaarlijkse statistieken, worden uitgewerkt door de vleermuizentellers, de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) en de Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap. Wij ontvangen de telgegevens jaarlijks van Jos Cobben, de Coördinator Wintertellingen Mergelgroeven van de VZZ en de Zoogdierenwerkgroep.

nr.	groeve	watervl.	baardvl.	meervl.	franjestrt.	vale vloer.	ingekorven	dwergrvl.	Bech	grootoorvl.	indet.	totaal	Tellingleiders
35	Koelebosch											*	J. v.d. Hoorn
43	Rotthergroeve	51	37	3	7	0	14	0	0	0	6	118	W. vergoossen
162	Theunissen 2	10	3	0	0	0	0	0	0	3	1	17	W. vergoossen
96	Apostelgroeve	24	11	0	5	0	9	0	0	1	0	50	J. Cobben
105	Scharnerberg	20	10	0	45	0	1	0	0	0	2	78	B. Grol
44	Nieuwe groeve	22	9	0	15	2	9	0	0	0	3	60	B. Grol
	Wijnkelder 1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	H. Weinreich
	Wijnkelder 2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	H. Weinreich
151	Houbensberg	3	2	0	0	0	12	0	0	0	0	17	H. Weinreich
	Gewandgroeve	8	9	0	0	0	0	0	0	1	0	18	L. Verheggen
	Totale	143	81	3	72	2	51	0	0	5	13	364	

(C) telgegevens bij de telgroepen

* Koelebosch in verband met veiligheid gesloten, zie elders in deze Steunpilaar.

Het is de bedoeling dat we in een volgende Steunpilaar gedetailleerd op deze cijfers ingaan.

Nieuws van het bestuur

Financieel verslag

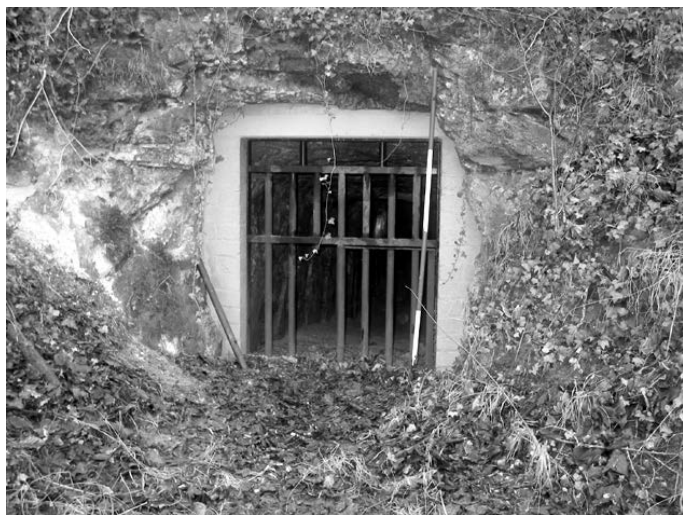
Door het bestuur van de Stichting ir. D. C. van Schaik is opdracht verstrekt aan de heren P. Reintjensen en P. Feijt om als financiële controle-commissie (FCC) de financiële stukken over het jaar 2003 te controleren. De jaarrekening 2003 werd opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Op grond van het onderzoek dat de FCC heeft gedaan, komt deze tot de conclusie dat de balans en de exploitatierekening, zoals die hiernaast in verkorte vorm zijn weergegeven, een getrouw beeld geven van het vermogen van de stichting per 31 december 2003 en het resultaat over het jaar 2003.

	BOEKJAAR 2003	BOEKJAAR 2002
	EUR	EUR
BALANS		
ACTIVA		
Vaste activa netto	8.480,07	1.272,11
Liquide middelen	9.338,00	6.960,26
TOTAAL ACTIVA	10.186,07	7.832,37
PASSIVA		
Eigen vermogen	8.000,71	5.965,92
Langlopende schulden	1.815,12	1.815,12
Kortlopende schulden	341,04	51,33
TOTAAL PASSIVA	10.186,87	7.832,37
EXPLOITATIEREKENING		
BATEN		
Bidragte Prouinde	1.236,92	1.272,39
Giften/Donaties/Contributies	8.484,23	7.079,20
Overigen	300,00	0,00
TOTAAL BATEN	10.021,15	8.351,59
LASTEN		
Personeel	0,00	0,00
Administratie/Adules	2.267,44	2.802,73
Materialen	3.281,66	4.725,39
Overigen	2.019,67	727,65
Afschrijvingen	424,04	0,00
TOTAAL LASTEN	8.002,81	8.255,77
NETTO RESULTAAT UIT GEMIDDELD BEDRIJFSVOERING	2.018,34	95,82
Financiële balansenlasten	36,45	45,83
RESULTAAT VOOR VENNOOTSCHAPSBELASTING	2.054,79	141,65
Vennootschapsbelasting		
RESULTAAT NA VENNOOTSCHAPSBELASTING	2.054,79	141,65

Het volledige financiële jaarverslag over het jaar 2003 dat door de FCC is gecontroleerd en door het bestuur van de Stichting Ir. D. C. van Schaik is vastgesteld, ligt ter inzage bij het bestuur.

Een nieuwe groeve in beheer

We zijn blij en natuurlijk ook een beetje trots, dat we weer een nieuwe groeve aan ons bestand hebben kunnen toevoegen! Het betreft de Gewandgroeve in de Gemeente Valkenburg a/d Geul. Deze Gewandgroeve bestaat in feite uit twee kleine groeven, die boven elkaar in de bergwand liggen. De onderste is ongeveer 27 meter lang en is in perfecte conditie. Ze heeft een goede poort, interessante opschriften en er overwinteren jaarlijks veel vleermuizen en vlinders.

Ingang Onderste Gewandgroeve.

De bovenste Gewandgroeve is een wat grotere “kamer”, die via een instorting in het plafond te bereiken is. Deze ingang is recentelijk (met provinciale subsidie van de stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen) voorzien van een degelijke poort, zodat de overwinterende vleermuizen niet meer gestoord worden door illegaal bezoek. Tijdens de wintertelling van afgelopen december werden hier namelijk door de Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap in totaal 18 vleermuizen aangetroffen: 9 baardvleermuizen, 8

Een nieuwe functie: coördinator rondleidingen.

De belangstelling voor de ondergrondse kalksteengroeven is groeiend.

Voorheen was de interesse in de groeven beperkt tot de wetenschappers die er onderzoek deden, een groepje enthousiaste berglopers dat er geniet van de sublieme ondergrondse landschappen en de dagjesmensen die incidenteel de toeristische exploitaties

Voorzitter Joep Orbons draagt de sleutels van de Gewandgroeve over aan beheerder Hub Geurts.

watervleermuizen en 1 bruine grootoorvleermuis. Dat is een bijzonder mooi resultaat voor zo’n kleine groeve en dat willen we dan ook graag zo houden...

De geschiedenis van de Gewandgroeve is grotendeels onbeschreven, dus er ligt nog heel wat werk op de onderzoekers te wachten. Er is trouwens nog veel meer werk te verzetten, want de beide ingangen hebben beslist een stevige opknapbeurt nodig. SOK-lid Hub Geurts is sinds kort benoemd tot definitieve beheerder van de groeve en één van zijn eerste taken zal dan ook zijn, om daarmee aan de slag te gaan en de benodigde werkzaamheden te organiseren.

De Gewandgroeve bevindt zich in een bosgebied dat beheerd wordt door de Vereniging Natuurmonumenten. Daarom hierbij nog een woord van dank aan al de medewerkers van Vereniging Natuurmonumenten, die het mogelijk hebben gemaakt dat die groeve nu bij onze stichting in beheer is.

bezoeken. Onder andere door de activiteiten van de SOK en onze stichting, weten echter steeds meer mensen de schoonheid van de groevewereld te waarderen. Wij juichen dit toe, want een breed maatschappelijk draagvlak voor het behoud van de groeven is natuurlijk essentieel voor een degelijk groevebeheer. Daarom is in de statuten van de stichting opgenomen, dat wij (op een niet-commerciële basis) educatieve rondleidingen in de door ons beheerde groeven zullen organiseren. U heeft daarover reeds meerdere malen iets kunnen lezen in de vorige edities van de Steunpilaar.

Het aantal aanvragen voor educatieve rondleidingen in “onze” groeven begint dus nu geleidelijk aan te groeien. Om deze ontwikkeling in goede banen te leiden, hebben wij aan Peter Jennekens gevraagd of hij de rondleidingen wil gaan coördineren. Inmiddels heeft Peter deze nieuwe functie met veel enthousiasme op zich genomen. Hij was bijvoorbeeld al betrokken bij de organisatie van de Groevedag van afgelopen september en is momenteel bezig met de voorbereiding van twee rondleidingen, die later dit jaar plaats zullen vinden. Verder zal Peter onze groevebeheerders assisteren bij de diverse activiteiten die in “hun” groeven zullen gaan plaatsvinden. We zullen daar echter alleen maar activiteiten toestaan, die passen binnen de

Rector Creemerspenning uitgereikt aan Huub Gilissen

Tijdens de afgelopen Genootschapsdag heeft Huub Gilissen de “Rector Creemerspenning 2004” ontvangen voor zijn inzet voor het Natuurhistorisch Genootschap Limburg. Huub is één van de actieve NHGL-leden en voormalig hoofdbestuurder. Vijfentwintig jaar geleden was hij promotor voor het opzetten van studiegroepen binnen het NHGL en tegenwoordig is hij bijzonder actief in educatieve natuurprojecten voor de jeugd. In 1997 nam Huub, samen met Ed de Grood en Joep Orbons, het initiatief om onze stichting op te richten. Hij heeft alleen het eerste jaar in het stichtingsbestuur gezeten, waarna er weer nieuwe projecten binnen het NHGL van zijn inzet mochten genieten. Huub heeft zijn Rector Creemerspenning dus zonder meer verdiend en wij feliciteren hem hierbij dan ook van ganser harte met de eer die te mogen ontvangen.

De uitreiking van de de penning aan Huub Gilissen (foto NHGL).

doelstellingen van onze stichting. Dat wil dus zeggen, dat aanvragen voor commerciële rondleidingen of survivalactiviteiten niet worden gehonoreerd. Er zijn immers genoeg toeristische exploitanten in ons Mergelland, die prima kunnen voldoen aan de vraag naar dat soort groevebezoeken. In onze groeven zullen dus alleen activiteiten plaatsvinden, die een hoog educatief gehalte hebben en die op geen enkele wijze schade aan de gangenstelsels kunnen toebrengen..

Wij wensen Peter succes met het organiseren van veel interessante rondleidingen, zodat er steeds meer mensen zullen kunnen genieten van de “ondergrondse schoonheid”.

Stabiliteitsonderzoek in onze groeven

In de jaren 2000 en 2002 heeft onze stichting veel geld en energie gestoken in het opzetten van een Technische Commissie. Inmiddels zijn de grootste uitgaven hiervoor gedaan en draait die groep al erg goed. Daarom besloot het bestuur in 2003 om de komende jaren de stabilisering van de groeven tot kernactiviteit van het groevebeleid te maken. Er zijn al een paar acties ondernomen op dat gebied:

- Ten eerste is aan het gespecialiseerde onderzoeksbureau Geo Control opdracht gegeven om de algehele stabiliteit van al onze groeven te gaan bestuderen. De onderzoeksresultaten zullen worden vastgelegd in een rapport en elke groeve zal daarna nog regelmatig door hen gecontroleerd worden. Zo zorgt Geo Control, samen met de betreffende groevebeheerder, voor een actief monitoringsysteem, waardoor stabiliteitsproblemen tijdig ontdekt worden. Omdat er dan in een vroeg stadium maatregelen kunnen worden genomen, blijven de eventuele kosten tot een minimum beperkt en hoeft de groeve niet lang gesloten te blijven voor bezoek.

- Afgelopen winter heeft Geo Control een cursus over grovestabiliteit gegeven aan onze beheerders, technici en bestuursleden. De personen, die direct te maken hebben met de veiligheid van de gangenstelsels, zijn dus nu volledig op de hoogte van alle aspecten van grovestabiliteit.

- We hebben mergelwerker P. Kleijnen van “Kleijnen Mergelbouwsteen” verzocht om in de Koeleboschgroeve en de Apostelgroeve een onderzoek te doen naar de plafondstabiliteit. Deze deskundige zal ter plekke alle losse brokken en platen in de plafonds inventariseren. Vervolgens zal hij ons

adviseren hoe de potentieel gevaarlijke locaties het beste aangepakt kunnen worden: het losse materiaal afstoten, vastzetten of de gang afzetten. In de Apostelgroeve is het plafondonderzoek inmiddels afgerond en in april zal in de Koeleboschgroeve worden begonnen. De eerste stabiliteitsonderzoeken worden dus nog dit voorjaar afgerond. In de volgende Steunpilaar zal uitgebreid worden ingegaan op de resultaten.

Pilotrestauraties in de groeven bij St.

Joseph

Reeds eerder werd in de Steunpilaar iets geschreven over het pilotrestauratieproject van de groeven bij Sint Joseph. Het betreft de restauratie van drie gangenstelsels: de Scharnderberg, de Nieuw Groeve (beide in beheer bij onze stichting) en de Heerderberg (onder toezicht van onze stichting). Tijdens de Groevedag 2002 werden de eerste twee groeven bezocht en reeds toen werd vermeld dat onze stichting, in nauwe samenwerking met stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen, begonnen was aan een omvangrijk restauratieproject. Het doel van dit project is, om ervaring op te

doen in het restaureren van onderaardse kalksteengroeven. Tevens zal er allerlei cijfermateriaal verzameld worden, zodat bij verdere restauraties snel een kostenraming gemaakt kan worden. Er is gekozen voor de drie bovenstaande groeven, omdat ze zich perfect lenen voor een pilotproject: De betreffende eigenaren staan positief tegenover de restauratie en verder vormen deze groeven tezamen een volledige staalkaart van eigenschappen, die ook bij andere groeven kunnen voorkomen. Zo kan er dus ervaring worden opgedaan in alle aspecten van het restaureren.

Op verzoek van de Stichting ir. D.C. van Schaik, zijn de hierboven genoemde drie groeven onderzocht door Geo Control uit Maastricht en bureau Palthe uit Valkenburg. Onderzocht werd, welke maatregelen nodig zijn om de groeven optimaal veilig te maken voor onderzoek en beheer en hoe de geologische, biologische en cultuurhistorische waarden van die groeven daarbij zo veel mogelijk behouden kunnen blijven. De twee onderzoeksbureaus hebben, ieder vanuit hun eigen invalshoek, een oplossing voor deze vraagstelling aangedragen. Het advies van het bureau Palthe maakt de groeven tot verstevigde bouwwerken, die geheel voldoen aan de zware eisen voor toeristische exploitatie en overschrijdt daardoor teveel onze doelstellingen. Het advies van bureau Geo Control is daarentegen wat meer op deze doelstellingen toegesneden. Over het algemeen tonen de beide bureaus echter toch tamelijk veel overeenkomsten in hun opvattingen over hoe de betreffende locaties moeten worden aangepakt.

In overleg met onze groevebeheerders en met de stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen, heeft het bestuur een planning opgezet voor de pilotrestauraties. Hieronder volgt nu per groeve een overzicht van de voorgenomen werkzaamheden:

De Heerderberg

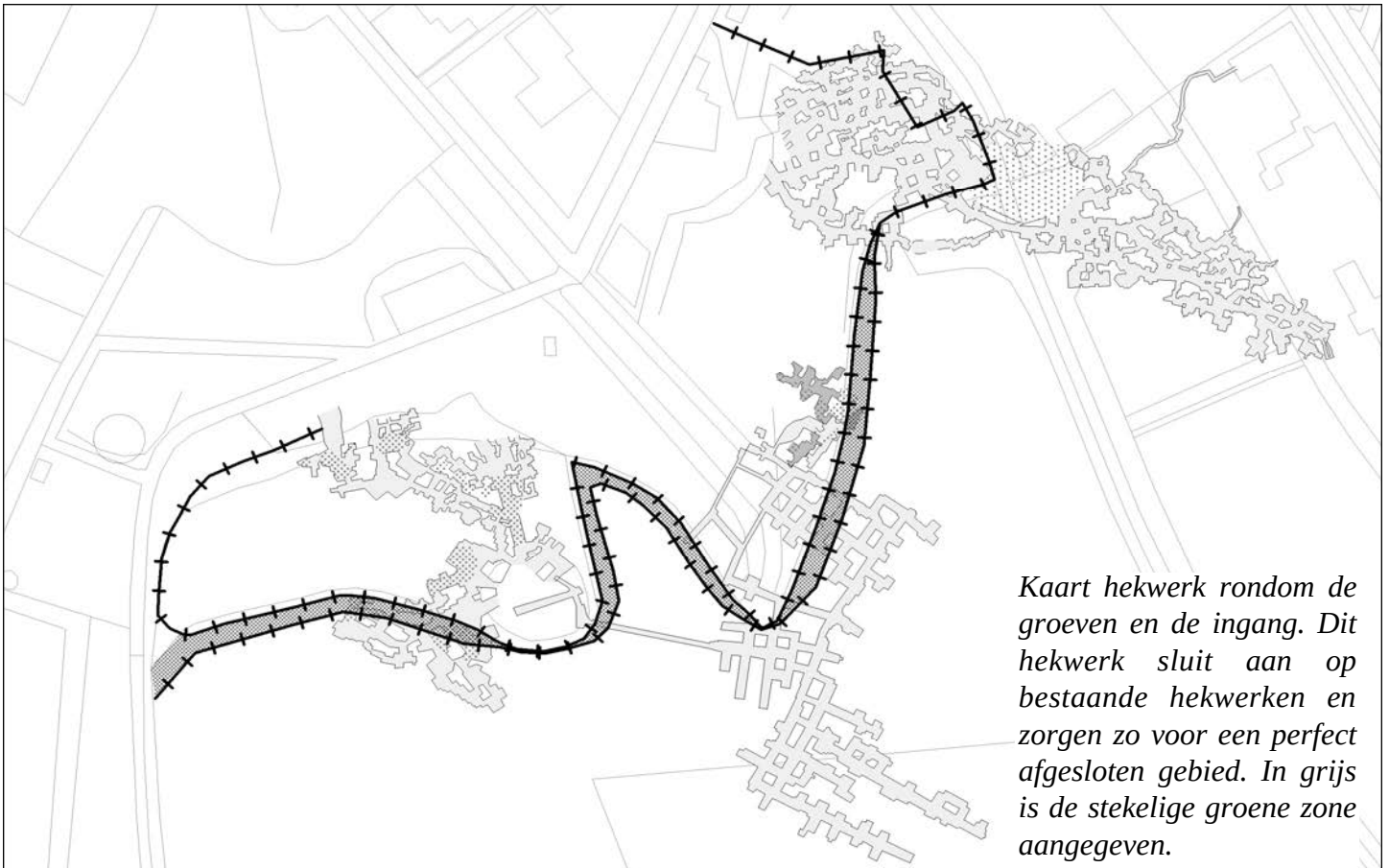
De Heerderberg is niet stabiliseerbaar, restauraties zijn er onmogelijk en de ingangen zijn niet afsluitbaar. Hierover zijn de beide adviesbureaus, de stichting IKL en ons bestuur het volledig eens. Eventuele verstevigingen zouden dusdanig groot en massief worden, dat het onderaardse landschap zeer ernstig wordt aangetast. Daarnaast is deze groeve zo gevaarlijk, dat de ARBO-wetgeving de restauratiewerkzaamheden niet eens zou toestaan. De onveiligheid in de groeve blijft echter precair, want er lopen

Groeves bij Cadier en Keer gevaarlijk

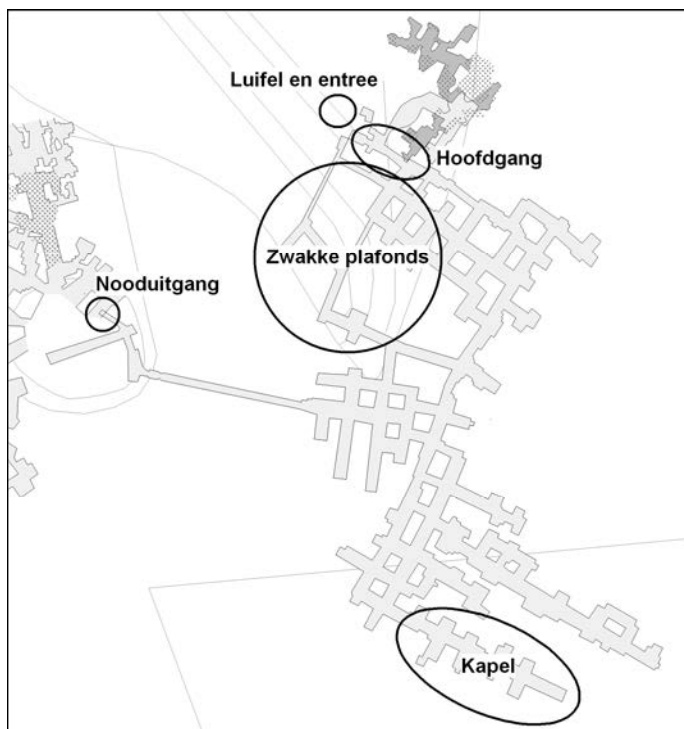
CADIER EN KEER • Rondom de groeves in de hellingen bij Huis St. Joseph in Cadier en Keer komt een stevig hekwerk van meer dan een halve kilometer. Het gebied, dat drie groeves en een hellingbos omvat, is door allerlei verzakkingen en instortingen zo instabiel dat het volgens de beheerder te gevaarlijk is om te betreden. Om dezelfde reden wordt de komende jaren het bos behoorlijk uitgedund. De Heerderberggroeve, de Scharnderberggroeve en de Nieuw Groeve zijn waarschijnlijk in de zestiende eeuw ontstaan doordat omliggende en blokbrekers mergel uit de wanden hebben gehakt. Met name in de Heerderberggroeve zijn de blokbrekers nogal onvoorzichtig te werk gegaan, wat te zien is aan de brede gangen en smalle pilaren. Deskundigen van de stichting ir. D.C. van Schaik, die de groeves beheert, heeft vastgesteld dat het in en boven op de groeves niet veilig is. Er komt een zeshonderd meter lang hekwerk met waarschuwingsborden langs het gebied. Om het natuurgebied zo weinig mogelijk te verstoren, gaat de stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL) werkzaamheden spreiden over enkele jaren. De kosten, die worden geschat op ruim tien duizend euro, zijn voor rekening van de provincie Limburg en de gemeente Margraten.

Instortingskrater op de Heerderberg.

Kaart hekwerk rondom de groeven en de ingang. Dit hekwerk sluit aan op bestaande hekwerken en zorgen zo voor een perfect afgesloten gebied. In grijs is de stekelige groene zone aangegeven.

Nieuwe Groeve achter St. Joseph met de locaties van de voorgestelde werkzaamheden.

daar nog wekelijks illegale bezoekers rond. De enige oplossing is dus het afsluiten van het gehele terrein waar de ingangen zich bevinden. Daarom is inmiddels opdracht gegeven om er een twee meter hoge omheining te laten plaatsen. Om te verhinderen dat dit hekwerk steeds vernield wordt, zal er langs de buitenzijde een buffer van stekelig struikgewas worden aangeplant. Verder komt er aan de binnenkant een inspectiepad, zodat braakschade meteen ontdekt wordt en het hekwerk optimaal kan worden onderhouden. De afrastering zal dit voorjaar worden geplaatst en ze zal nog enkele jaren intensief gecontroleerd moeten worden, totdat de begroeiing ondoordringbaar is geworden.

De landschappelijke waarden van de groeve en haar omgeving blijven behouden, omdat er geen verstevigingen worden aangebracht. De historische waarden blijven voorlopig behouden, maar zullen bij een eventuele instorting verloren gaan. De biologische waarden zullen behouden blijven, omdat de groeve vrij toegankelijk blijft voor vleermuizen en andere dieren. Toegankelijkheid voor onderzoek en educatie zal hier echter niet mogelijk zijn en deze groeve zal dus alleen maar bezocht mogen worden door de specialisten die de beheerinspecties uitvoeren. Het is onze overtuiging, dat deze vorm van beheer het maximaal haalbare is voor de Heerderberg; de onverantwoordelijke illegale bezoeken zullen nagenoeg voorbij zijn, het vandalisme zal stoppen en de vleermuizen zullen hun rust hebben.

De Nieuwe Groeve

De Nieuwe Groeve is een moderne groeve uit de periode 1911-1918. Ze is betrekkelijk stabiel, maar er bevinden zich toch een paar probleemgebieden waar verstevigingen aangebracht moeten worden. De benodigde werkzaamheden zijn opgedeeld in twee fasen. De hoogste prioriteit hebben de constructie van een luifel bij de ingang (om de mergelgevel te ondersteunen) en enkele ingrepen die moeten voorkomen dat er nog regenwater de groeve kan binnenstromen via de ingang. Tevens zal de geblokte nooduitgang worden vrijgemaakt, zodat die weer functioneel is. Verder moeten op enkele plaatsen loshangende plafonds vastgezet worden door middel van dragende constructies en zullen in de kapel enkele grote blokken loszittende mergel gestut worden. Het spreekt vanzelf dat er - ondanks al deze ingrepen - getracht zal worden om de landschappelijke waarde zo veel mogelijk te behouden.

In de tweede fase zullen de zwakke plekken in de plafonds van enkele doodlopende gangen worden aangepakt. Deze werkzaamheden kunnen in een later stadium worden uitgevoerd, omdat die gangen niet noodzakelijk hoeven te worden betreden en dus voorlopig nog afgezet kunnen blijven.

De hierboven opgesomde, door beide onderzoeksbureaus noodzakelijk geachte werkzaamheden, zullen de landschappelijke, geologische, historische en biologische waarden van de Nieuwe Groeve zeker stellen. Het gangenstelsel zal dus weer vele tientallen jaren optimaal toegankelijk zijn voor beheer, onderzoek en educatieve rondleidingen.

De Scharnderberg

De Scharnderberg heeft twee ingangen die op het eigendom van twee verschillende eigenaren liggen. Het Natuurhistorisch Genootschap heeft enkele jaren geleden de huurovereenkomst met de eigenaar van de westelijke ingang overgedragen aan onze stichting. Door allerlei redenen is de huurovereenkomst van het oostelijke deel echter pas afgelopen maand door het NHGL aan ons overgedragen. Daarmee is het beheer van deze groeve dus nu volledig in handen van de Van Schaikstichting.

De Scharnderberg is een echte "boerenberg", waar meerdere zeer gevaarlijke situaties zijn ontstaan door roofbouw en de vele scheuren in de mergel. Er zou dus heel erg veel werk verzet moeten worden om deze groeve voor honderd procent veilig te maken. Door middel van enkele gerichte maatregelen kunnen er echter wel bepaalde routes veilig

worden gemaakt en kan tevens worden voorkomen dat de toestand in de groeve verder verslechtert. Het advies van bureau Palthe was voor ons niet aanvaardbaar, omdat de voorgestelde massieve betonnen draagconstructies te veel de landschappelijke waarde van de groeve zouden aantasten. De voorstellen van bureau Geo Control bleken daarentegen beter te in onze beheervisie te passen. Hun voorstel valt uiteen in drie fasen met verschillende prioriteit:

- Fase 1, de hoogste prioriteit: De plafonds worden goed afgeklopt en loszittende plekken worden afgehaald of verstevigd. Verder wordt in deze fase een doorbraak gemaakt tussen de twee gescheiden groevedelen, waardoor de luchtcirculatie in de hele groeve verbetert en daarmee hopelijk ook het leefklimaat voor de vleermuizen. Deze doorbraak is trouwens tevens van groot belang als eventuele vluchtroute.
- Na de bovenstaande ingrepen is de Scharnderberg veilig genoeg om de werkzaamheden van fase 2 te kunnen uitvoeren: de versteviging van enkele pilaren. In tegenstelling tot betonnen draagconstructies, vormen die verstevigingen slechts een minimale aantasting van het landschappelijke schoon. Tevens zullen er enkele gevaarlijke aardpijpen ondersteund worden. Enkele delen van deze groeve zijn niet te stabiliseren en zullen dus afgesloten worden door middel van een duidelijke afzetting.

Ook in deze fase zullen weer enkele verbeteringen aangebracht worden voor het biotoop, ditmaal in de vorm van toegangsbuizen voor kleine dieren. Als laatste zal de achteringang een grote opknapbeurt krijgen.

- De werkzaamheden van fase 3 hebben de laagste prioriteit en zullen bestaan uit een serie ondersteuning van het plafond en de ondersteuning van de resterende aardpijpen.

De landschappelijke, historische en biologische waarden van de Scharnderberg zullen door al de hierboven genoemde werkzaamheden weer vele tientallen jaren zeker gesteld zijn en de groeve zal ook weer maximaal betreedbaar zijn voor beheer en onderzoek. Gezien de beperkte veiligheid zullen we echter maar zeer zelden een educatieve rondleiding geven in deze groeve.

Heerderberg, Nieuwe groeve en Scharnderberg: hoe nu verder?

Voor het hekwerk op de Heerderberg werden offertes aangevraagd en inmiddels is al een leverancier uitgekozen. De bedoeling is dat de afrastering nog dit voorjaar geplaatst zal worden. Voor de geplande ingrepen in de beide andere groeven zullen nog offertes opgevraagd worden bij enkele gespecialiseerde bouwfirma's. Zodra die offertes binnen zijn, zal met de subsidiegevers overlegd worden over de uitvoering van de werkzaamheden.

Het laatste nieuws: Twee nieuwe groeven in beheer bij onze stichting!

Vlak voor het ter perse gaan van deze Steunpilaar, heeft onze stichting met twee groeve-eigenaren overeenstemming bereikt over de huur van twee nieuwe groeven. Het betreft de Scheuldergroeve bij Scheulder-Margraten en de Heiberggroeve bij Sibbe-Valkenburg. De beide groeven zijn kleine "boerenbergjes".

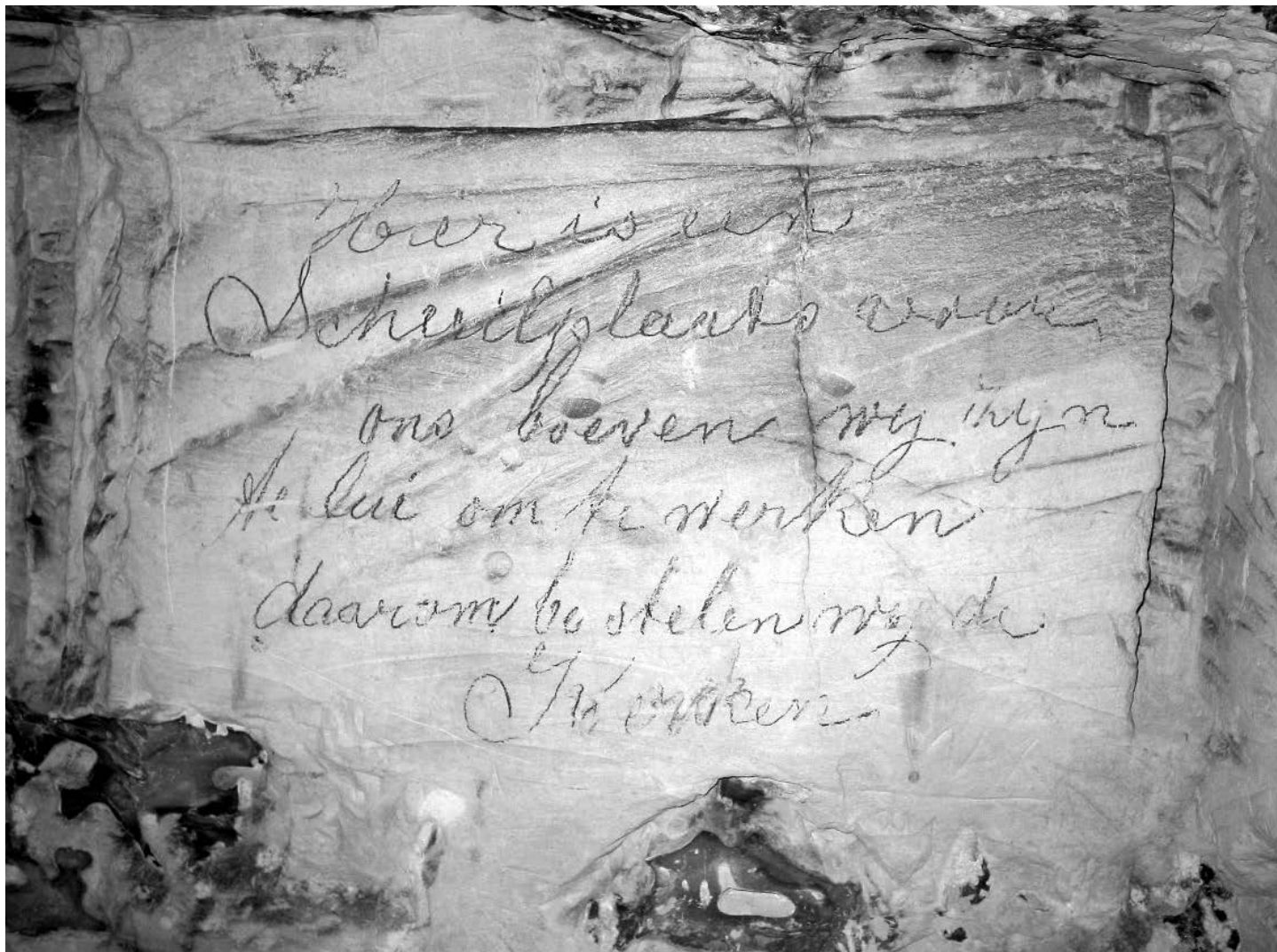

Inkrassing van scheepje in de Heiberggroeve.

De Heiberggroeve is twintig jaar geleden voorzien van een goede afsluiting, die vandaag de dag nog prima in orde is. De Scheuldergroeve heeft echter nog geen afsluiting. In samenwerking met het IKL en de betreffende eigenaar zullen de ingangen van deze groeve in de komende maanden geheel heringericht worden, zodat er een fraai landschapselement ontstaat. Luck Walschot zal deze werkzaamheden begeleiden als coördinator. Uiteraard zijn er ook nu weer in de gelederen van de SOK tijdelijke beheerders gezocht voor de beide groeven. Voor de Heiberggroeve werd dat Hub Geurts en voor de Scheuldergroeve Luck Walschot. Er zal zeer binnenkort nog naar definitieve beheerders worden gezocht in de SOK. In een komende Steunpilaar

zullen we nog uitgebreid terugkomen op deze nieuwe groeven. Wij danken hierbij de beide eigenaren nogmaals voor het vertrouwen dat zij in ons hebben gesteld.

Het bestuur

Opschrift Scheuldergroeve: “Hier is ene schuilplaats voor ons boeven. Wij zijn te lui om te werken, daarom bestelen wij de kercken”.

De Technische Commissie

Prehistorie

De jaren voorafgaand aan de oprichting van de Stichting ir. D.C. van Schaïk, werden onderhoud en noodreparaties aan ingangen van de (toen nog) door de SOK beheerde onderaardse kalksteengroeven uitgevoerd door Han Bochman. Han trok er desnoods bij nacht en ontij op uit, om een opengebroken ingang weer dicht te lassen. Hij werd meestal geholpen door -soms ter plekke geworven - vrijwilligers. Het overgrote deel van het gereedschap dat Han gebruikte, was van hemzelf en ook het weinige materiaal dat de SOK bezat, werd in zijn garage opgeslagen. Hij moest met een krap jaarbudgetje

van vijfhonderd gulden zien rond te komen en hij heeft dus ongetwijfeld regelmatig uit eigen portemonnee bij moeten lappen om het om het noodzakelijke werk te kunnen uitvoeren.

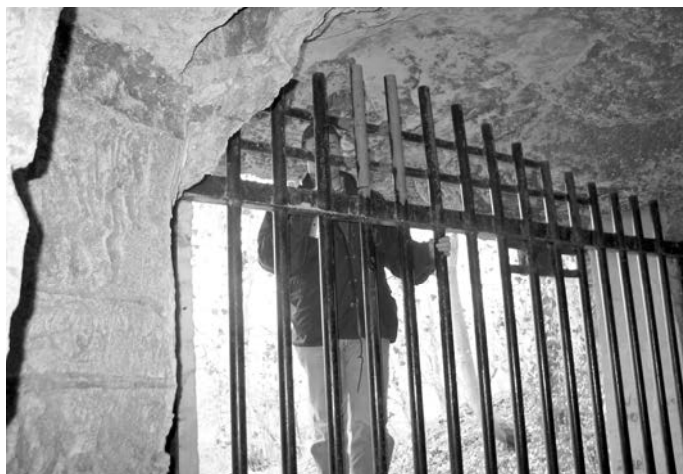
De oprichting

Na oprichting van de Van Schaïkstichting in december 1997, werden de door de SOK beheerde groeven aan ons overgedragen. Ons groevebeheer moest toen dus flink uitgebreid worden en het was duidelijk dat daarvoor structurele en breder opgezette technische ondersteuning noodzakelijk was. Er vormde zich toen gelukkig al gauw een kliek vrij-

Laswerk aan het hek van de de Koeleboschgroeve.

willigers die zich serieus daarmee ging bezighouden. Het eerste grotere karwei dat dit groepje pioniers moest uitvoeren, was het dichtlassen van de ingang van de Fallenberg in het najaar van 1999. Het aloude legeraggregaat, waarmee de SOK zich jaren had moeten behelpen, gaf toen helaas definitief de geest. Dat probleem schreeuwde om een oplossing en vanaf dat moment begonnen de plannen voor een vaste technische ploeg concreet te worden en ging het bestuur budget vrijmaken voor de uitvoerende taken van de stichting. Het resultaat was de oprichting van de Technische Commissie.

Olav Hensing voorziet het gerepareerde hek van de Koeleboschgroeve van een verfje.

De leden van de TC

Momenteel bestaat de TC uit vijf vaste leden en een aantal assisterende vrienden en mede-berglopers.

- Han Bochman is natuurlijk van de partij als “nes-tor” van de TC. Hij kent alle uithoeken van de Limburgse gangenstelsels en alle bijzonderheden van de groeven die onze stichting beheert.

- Cham Peeters is wegens zijn studie Landschapsbeheer een zeer waardevolle kracht, maar hij is ook altijd te vinden voor allerlei andere voorkomende werkzaamheden.
- Norbert Hensing, tevens bestuurslid van de SOK, is voor alle klussen warm te maken...
- Jo Pantekoek is onze “vonkentrekker”, oftewel: hij is handig met elektriciteit.
- Zelf houd ik mij bezig met de coördinatie van de groep, de inkoop van de nodige gereedschappen en het ontwerp en de planning van nieuwe projecten. Tevens ben ik het eerste aanspreekpunt voor de groevebeheerders en het stichtingsbestuur.
- We zijn nog naarstig op zoek naar twee of drie nieuwe vrijwilligers. Natuurlijk is iedere technische specialisatie welkom, maar we hebben vooral gebrek aan mensen met bouwkundige kennis.

De eerste aanschaf

De eerste “echte” TC-actie vond plaats op de dag voor Kerstmis 1999, toen Norbert, Cham en ondergetekende de toegang tot het Houbensbergske openden. Deze klus werd geklaard met een gehuurd lasaggregaat en die machine beviel zo goed, dat ze na enig onderhandelen van het verhuurbedrijf werd gekocht. De eerste aanschaf van de TC was toen dus een feit! Er werd daarna al gauw duidelijk, dat we beslist een eigen ruimte moesten hebben om het nieuwe aggregaat en alle andere gereedschappen op te slaan. Het bestuur begon toen dan ook meteen de zoektocht naar een geschikte behuizing voor de TC.

De taken

Begin 2000 werden de taken van de Technische Commissie officieel vastgelegd. Die taken zijn:

- Het verrichten van (nood)reparaties aan hekwerken
- Het uitvoeren van grotere onderhoudswerkzaamheden aan hekwerken of groeven
- Het ondersteunen van de werkzaamheden van de groevebeheerders
- Het sleutelbeheer van de stichting: Alle groeven krijgen een speciaal slot van de TC, die tevens alle sleutels en lopers beheert

- Het zelf fabriceren van hekwerken voor nieuw verworven groeven
- Ondersteuning leveren aan onderzoek in de groeven
- Eind 2002 werd er nog een taak toegevoegd aan het bovenstaande lijstje: Het assisteren van de hulpdiensten bij calamiteiten in een groeve

Een eigen plek

In 2000 werd het budget voor de TC vastgesteld en een vierjarenplan opgesteld van wat er aan gereedschap en materiaal aangeschaft moest worden en op welk moment dat zou moeten geschieden. Per jaar zou er 2500 euro aan nieuwe materialen mogen worden besteed. Toenmalig bestuurslid Huub Hamelaers sponsorde een aanhangwagentje om het aggregaat te vervoeren en SOK-lid Ger Goessens stelde wat plaats in zijn garage ter beschikking, waar dat wagentje en de beide aggregaten konden worden gestald.

Medio 2001 kreeg de TC een eigen plek: de werkschuur achter de grote schuur van Huize St Joseph nabij Cadier en Keer. Deze werkschuur werd voor het symbolische bedrag van slechts één euro per jaar aan ons verhuurd! De ruimte moest echter wel nog helemaal worden aangepast aan haar nieuwe bestemming. Er werden plannen en bouwtekeningen gemaakt en daarna kon de TC eens flink de handen uit de mouwen steken: er moest een afscheidingsmuur worden opgetrokken, de deuren moesten worden verstevigd tegen inbraak, er werd elektriciteit aangelegd, enfin, teveel om op te noemen! De inrichting van de schuur heeft uiteindelijk ongeveer 1200 euro gekost. Ze wordt niet alleen gebruikt als opslagplaats van gereedschap, maar er ligt ook een aanzienlijke voorraad bouwmaterialen voor noodreparaties aan opengebroken groeven: betonblokken, ijzeren staven, zakken cement en dergelijke. In september 2002 was de ruimte zover ingericht, dat de bezoekers van de Groevedag er een kijkje konden nemen en tevens de netjes uitgestalde uitrusting kon bewonderen.

De calamiteitenwagen.

De TC in actie.

Inmiddels zijn we alweer naarstig op zoek naar een grotere ruimte, want de huidige voldoet prima als opslagplaats, maar is te klein gebleken om tegelijkertijd ook als werkplaats te kunnen fungeren.

De uitrusting

Het zou natuurlijk te ver voeren om hier de volledige inventaris van onze uitrusting op te sommen, maar in de loop van de laatste jaren is de collectie al aardig compleet geworden. Bij de aanschaf van nieuw gereedschap waren steeds de volgende uitgangspunten van belang:

- Ten eerste moet een open gebroken ingang zo spoedig mogelijk afgesloten kunnen worden. We streven ernaar om dat binnen vierentwintig uur na de melding van de inbraak voor elkaar te hebben. We hadden voor dit soort klussen al ons lasaggregaat, maar eind 2002 kochten we daarnaast nog een aggregaat voor een goede en veilige stroomvoorziening (7 KvA !). De elektriciteit van dat apparaat wordt gebruikt voor verlichting en om gereedschap aan te drijven. Het aanhangwagentje dat we hadden, bleek te zwak voor het nieuwe

aggregaat en er werd een grotere aanhangwagen aangeschaft, die in de loop van 2003 werd die ingericht als “groeve-interventiewagen”. Daar kregen de beide aggregaten hun vaste plek en daarnaast werd er een lichtmast op aangebracht, om tijdens nachtelijke werkzaamheden voldoende licht te hebben op de werkplek. Verder werd er een lier op de wagen gemonteerd. De aldus uitgeruste aanhanger bevat nu al de benodigdheden om een groeve snel dicht te kunnen maken en staat ingepakt en volgetankt paraat in de werkschuur...

- Het tweede uitgangspunt bij de aanschaf van gereedschappen houdt in dat het op den duur mogelijk moet zijn, zelf hekwerken te fabriceren voor nieuwe groeven die de Van Schaïkstichting in beheer krijgt. Er werd dus ook gereedschap gekocht voor “stationair” gebruik in de werkschuur (bijvoorbeeld een kolomboormachine en een slijpsteen). Verder werd er een verwarmde kast gemaakt om de laselektroden optimaal te kunnen bewaren.

Een illegale slotenkraker?

- Een derde uitgangspunt bij de aanschaf van gereedschappen is het streven om hulp te kunnen bieden bij een eventuele calamiteit in een groeve. Daarom kochten we in december 2002 de eerste “calamiteitenlichtset”. Dat we die “lichtslangen” juist in december aanschaften, was omdat ze toen in de aanbieding waren. Ze worden immers normaliter gebruikt als feest- en kerstversiering! Door op deze manier slim in te kopen, kan de TC op den duur met minimale kosten een maximale uitrusting bij elkaar sprokkelen. Inmiddels is de lichtset zover uitgebreid, dat we in een door onze stichting beheerde groeve de gehele route vanaf de ingang tot in elke uithoek van het gangenstelsel kunnen verlichten. Zo kunnen hulpdiensten in geval van nood gemakkelijk de weg vinden in de hun onbekende ondergrondse labyrinten.

Natuurlijk wil de TC nog steeds haar uitrusting verder uitbreiden. Een eigen Land Rover met navigatiesysteem en een winch zouden bijvoorbeeld best goed van pas komen, maar die droom is nog héél ver weg! Wel zullen we, afhankelijk van welke

groeven er in de toekomst nog worden verworven, onze uitrusting wellicht nog moeten aanvullen met bijvoorbeeld steigermateriaal of afdaalapparatuur. De grootste uitgaven voor de TC zijn echter achter de rug en over het algemeen blijven de kosten nu beperkt tot materiaalverbruik, de electriciteitsrekening en het vervangen van versleten gereedschap.

De TC in actie

Tijdens de opstartfase van de TC was het een betrekkelijk rustige periode wat betreft inbraken in onze groeven, maar het is voor ons het laatste jaar beslist een stuk drukker geworden. Dit wordt natuurlijk deels veroorzaakt doordat er nu gewoonweg meer groeven in beheer zijn bij de Van Schaikstichting. We hebben de afgelopen tijd dus regelmatig moeten uitrukken. Verder heeft de TC in 2003 ondersteuning verleend tijdens drie evenementen. In de zomer waren leden van Subterranea Britannica (de Engelse zusterorganisatie van de SOK) te gast in de Koeleboschgroeve. De bezoekers kregen ter plekke een lunch aangeboden en ons nieuwe aggregaat leverde toen de stroom om koffie

en thee te zetten. Trots toonden we aan “Sub Brit” wat wij aan apparatuur in huis hebben en ter demonstratie werd er zelfs echt aan het hek van de groeve gewerkt! Ook tijdens Groevedag 2003 in de Roothergroeve werd de aanhangwagen met uitrusting niet alleen getoond, maar ook daadwerkelijk gebruikt om stroom op te wekken voor de calamiteitenverlichtingset. De lichtslang leidde de bezoekers toen regelrecht van de ingang naar de ondergrondse koffietafel met de vlaaien. Tot slot was er de feestelijke barbecue, die het jubileumjaar ter ere van het vijftienvijftigjarig bestaan van de SOK besloot. Bij dit evenement verleende de TC eveneens diverse hand- en spandiensten.

Voor het komend jaar staan er natuurlijk ook weer een aantal klussen op de agenda. Zo gaan we begin april het hekwerk om de Gewandgroeves herstellen (ca. 100 meter hekwerk!) en de ingangshekken aanpassen aan ons slotensysteem. Ook zullen we zelf een aantal hekwerken gaan produceren voor de toekomstige aanwinsten op groevegebied. Inmiddels is er zelfs al een “Standaard Van Schaïkpoort” ontworpen, die door ons zelf vervaardigd kan worden en vervolgens relatief eenvoudig en snel in een groeve-ingang kan worden geplaatst.

Een kleine anekdote tot slot...

Als we met de TC uitrukten om aan een groeve-ingang te werken en dus een hek te lijf gingen met slijpmachines en lasapparatuur -iets dat er naar mijn idee toch nogal verdacht uitziet- dan verbaasde het me altijd weer, dat de voorbijgangers nooit veel meer zeiden dan “goedemiddag” of zoiets. Dat veranderde echter op zondag 1 februari 2004! Een onverlaat had bij de Koeleboschgroeve ons slot vernield en in plaats daarvan twee eigen hangsloten aangebracht. Norbert en ik zouden die illegale sloten dus wel eens eventjes kraken. Net op het moment dat we het eerste slot met een uit de kluiten gewassen betonschaar te lijf gingen, kwam er een fietser langs die verontwaardigd te kennen gaf het helemaal niet eens te zijn met onze actie. Vervolgens verzekerde hij ons op een akelig strenge toon, dat hij onmiddellijk de politie zou gaan alarmeren. Hij was er helaas zo snel vandoor, dat we geen tijd kregen om tekst en uitleg te geven over onze goede bedoelingen. Ik verwacht dan ook nog steeds een arrestatieteam, dat me komt ophalen...

Olav Hensing,
coördinator Technische Commissie

Niet vergeten!

Wijziging postbus

Er komt nog steeds post binnen bij onze oude postbus (Postbus 882), maar dat adres is al sinds eind januari 2004 definitief opgeheven! Alle post dus naar Postbus 2235, 6201 HA Maastricht a.u.b.!

Wijziging e-mail adres

Ook ons e-mail adres is veranderd, het is nu: info@vanschaikstichting.nl

Nieuw: Website

Begin dit jaar heeft de stichting haar eigen website geopend. Deze is te bezoeken op <http://www.vanschaikstichting.nl>

Onze website bevat veel informatie over de Van Schaïkstichting. U treft er - onder andere - een overzicht van onze groeven aan, een deel over de achtergronden van de stichting, een historisch overzicht van wat in de afgelopen jaren allemaal in en met onze groeven is gebeurd en een kennis-making met de activiteiten van de stichting.

Mocht u nog bijdragen hebben voor de website, dan kunt u die naar het bestuur sturen.

Fotoverantwoording: De foto's in deze editie werden beschikbaar gesteld door: Norbert Hensing, Erik Honée, Joep Orbons en Jeffrey Orbons.

Vrienden van de stichting ir. D.C van Schaik

De onderstaande lijst bevat de namen van de Vrienden van de Van Schaïkstichting die aangegeven hebben geen bezwaar te hebben openbaar genoemd te worden als donateur van de stichting. Als u ook als Vriend van de Stichting in deze lijst opgenomen wilt worden, voldoet een berichtje aan het secretariaat.

Dhr. W. Amory, MAASTRICHT.
ASP Adventure B.V., VALKENBURG A/D GEUL.
Dhr. A.A.H. Barten, GELLIK. België.
Dhr. H.J.M. Beaumont, MAASTRICHT.
Dhr. R.P. Beaumont, MAASTRICHT.
Dhr. drs. G.J. Beijer, LANAKEN. België.
Dhr. H. Blaauw, MALDEN.
Mvr. J. Blijham- Pama, ZEIST.
Dhr. J.L.P. Bovy, MAASTRICHT.
Dhr. P.J. Brand, ECKELRADE.
Dhr. R.D. Carrière, mvr. Th.J.Carrière - van Schaïk, LEIDERDORP.
Mvr. drs. M.L.M. Ceha, ROOSENDAAL.
Mvr. TH.G.M. Colen-Beijer, MOERGESTEL.
Bouwbedrijf Coppes BV., Dhr. H.N. Degens, VALKENBURG AAN DE GEUL.
Cave Cadier, Dhr. R. Dreessen, CADIER EN KEER.
Dhr. M. Poesen, ENCI Maastricht BV., MAASTRICHT.
Mvr. M.E.TH. Estourgie-Beijer, LANAKEN. België
Dhr. P.H.J. Franssen, GULPEN.
Dhr. H.H.N. Geurts, VALKENBURG AAN DE GEUL.
Gilde van de Berregmennekes, MAASTRICHT.
Venduehuis Dickhaut, Mvr. J. de Goede, MAASTRICHT.
Dhr. J.H. Gorissen, MAASTRICHT.
Dhr. A.H.G.L. Hamleers, MAASTRICHT.
Dhr. E.H.C.E. Honée, MEERSSEN.
Pandrim Heerlen B.V., Dhr. Mr. P.CH.M. Huijsmans, CLERMONT. Frankrijk.
Dhr. H.G.A. Koene, MAASTRICHT.
Dhr. P.M.B.L. Koene, MAASTRICHT.
Dhr. J.T.F.M. Krekel, GELEEN.
Dhr. drs. A.F.P.W. Lagas, MAASTRICHT.
Dhr. E.H.J.R. Lamkin, MAASTRICHT.
Mvr. L.M.J. Lamkin- Colson, MAASTRICHT.
Dhr. G.H.V. van Lijf, MAASTRICHT.
Dhr. J.M.G. Maes, MAASTRICHT.
Dhr. J.A.M. van der Meer, MAASTRICHT.

Dhr. S.E. Minis, MAASTRICHT.
Dhr. H.H. Mooren, BERGEN OP ZOOM.
Apotheek Ten Horn, Dhr. R.F.J.M. Oostwegel, MAASTRICHT.
Chateau Sint Gerlach Hotel, Dhr. C. Oostwegel, VALKENBURG AAN DE GEUL.
Dhr. H. Oppenhuis de Jong, HAARLEM.
Dhr. drs. P.M. Orbons, GRONSVELD.
Dhr. J. Peumans, RIEMST. België
Dhr. G.F.F.M. Pieters, MILSBEEK.
Dhr. J. Popma, DELFT.
Dhr. P. Rodenburg, MAASTRICHT.
RO Groep, Dhr. ir. F.A.A.M. Roosen, MAASTRICHT.
Dhr. dr. ir. E.P.M. Rousseau, MAASTRICHT.
ESP Erik Sauter Partenaire b.v., Dhr. E.J.P.M. Sauter, NEERHAREN. België
Dhr. ing. W.C.L. van Schaïk, GELDROP.
Dhr. L. Schoenmakers, MAASTRICHT.
Dhr. B.G.J.J. Snelder, MAASTRICHT.
Dhr. L.S.J.M. Spronck, MAASTRICHT.
Stichting Jezuitenbergh, TONGEREN. België
Rederij Stiphout/Festivillage, Dhr. C.B.C.A. van Stiphout, MAASTRICHT.
Dhr. drs. H.W. de Swart, LEIDEN.
Dhr. I. Thys, RIEMST. België
Dhr. F.B. Vandehoek, MAASTRICHT.
Dhr. dr. A.M. Voûte, SOEST.
Dhr. drs. A.P. Witlox, MAASTRICHT.

Medewerkers betrokken bij de stichting

Bestuur:

- Joep Orbons: voorzitter
- Desiree Schoenmakers: secretaris
- Pierre Hardy: penningmeester
- Wilfred Schoenmakers: bestuurslid

Comité van Aanbeveling:

- G. Beijer: voorzitter
- C. Oostwegel
- G. van Lijf
- S. Sleijpen

Groevebeheerders:

- Apostelgroeve: Ton Breuls
- Fallenberg: Valère Ceulen
- Gewandgroeve Hub Geurts
- Heiberggroeve Hub Geurts (tijdelijk)
- Heerderberg: Henk Ramakers (toezichthouder)
- Houbensbergske: Erik Honée
- Keldertjes Slavante: Wilfried Schoenmakers (tijdelijk)
- Koeleboschgroeve: Ed de Grood
- Nieuwe Groeve achter St. Joseph: Han Bochman
- Rothergroeve: John Hageman
- Scheuldergroeve: Luck Walschot (tijdelijk)
- Scharnderberg: John Knubben
- Theunisgroeve: Giel Bindels

Technische Commissie:

- Olav Hensing: coördinator
- Han Bochman
- Norbert Hensing
- Cham Peters
- Jo Pantekoek

Coördinator rondleidingen:

- Peter Jennekens

Medewerkers:

- Wil Ramaekers
- Carla Ramaekers

Redactie:

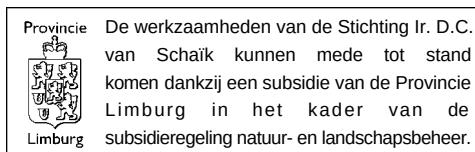
- Fons Leunissen
- Rob Heckers
- Erik Lamkin

Adviseurs:

- Ed de Grood: juridische zaken
- Roland Bekendam: mijnbouwkundige zaken

Referentieraad:

- K. Huntjens
- D. de Graaf
- R. Brandt
- J. Felder
- S. van der Leeuw
- A. Voûte
- W. van Schaik

Colofon

Redactie: Fons Leunissen
Lay-out: Rob Heckers
Druk: Stereo+Grafia, Maastricht
Redactieadres: Stichting ir. D.C. van Schaik
Postbus 2235
6201 HA Maastricht
e-mail: info@vanschaikstichting.nl
Web-site: www.vanschaikstichting.nl
Bankrekening: SNS Bank Maastricht 92.98.12.034
KBC Bank Vroenhoven: 745-0030689-09
Kamer van Koophandel
voor Zuid Limburg: 14056739

*De Steunpilaar van de Van Schaikstichting verschijnt twee maal per jaar, in april en in augustus.
De Van Schaikstichting is een werkstichting van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven
van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.*